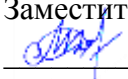

**МУНИЦИПАЛЬНОЕ АВТОНОМНОЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ
УЧРЕЖДЕНИЕ «УТАТУЙСКАЯ СРЕДНЯЯ
ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ШКОЛА»**

«РАССМОТРЕНО»

на заседании МО учителей
начальных классов
Протокол №__1__
от «_31_» августа 2023 г.

«СОГЛАСОВАНО»

Заместитель директора по УВР
 /Дымпилова Л.Н./
от «_31_» августа 2023 г.

«УТВЕРЖДЕНО»

Директор школы
 Ендонова Б.Л.
Приказ №_46
от «_31_» августа 2023 г.

**РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
учебного предмета «Бурятский литература»
4 класс**

срок реализации программы 2023-2024 учебный год

Составитель: Самбуева Г.Д.,
учитель начальных классов

у. Утата, 2023 г.

ПОЯСНИТЕЛЬНАЯ ЗАПИСКА

Рабочая программа по родной литературе (турэлхи литература) для 4 класса составлена на основе :

- Федерального государственного образовательного стандарта, утвержденного Приказом Минобробразования РФ от 05.03.2004, №1089;
- Закона РФ «Об образовании»; №3266-1 от 10.07.1992
- Федерального перечня учебников, рекомендованных (допущенных) Министерством образования и науки РФ к использованию в образовательном процессе образовательных учреждениях;
- Базисного учебного плана (БУП), утвержденного приказом Минобробразования РФ от 09.03.2004, №1312;
- Регионального базисного учебного плана и примерных учебных планов для общеобразовательных учреждений Республики Бурятия, реализующих программы общего образования (Приказ Минобробразования и науки РБ №1168 от 03.09.2008.);

Место учебного курса

Программа рассчитана на 68 часов (2 часа в неделю), что соответствует учебному плану школы на 2023-2024 учебный год. Срок реализации программы – 1 учебный год.

Общая характеристика курса

Литературна уншалгын шухала зорилго хадаа ухибуудые уран угэдэ, уран зохоолдо дуратай, тэрэниие уншаха дуй дуршэлтэй болгон хумуужуулхэ.ухибууд бага напандаа турэлхи хэлэнэйнгээ баялигтай, илангаяа уран угын удха шанартайтанилсажа, бэеэ даагаад уран зохоолнуудые саг ургэлжэ уншаха дадалтай болохо епотой.

4-дэхи классай программа соо турэл пайхан Буряад нютаг, тэрэнэй баялиг, табан хушуу мал, тэрэнэй олзо хэшэг , буряад арадай епо заншал, турэл гарал ба галл гуламта, арадай пайндэр –сагаалган, ухибуудэй нааданууд, бэеэ зубоор абажа ябалга, сээрлэхэ епо гурим тухай уран зохоолнууд гол пуури эзэлхэ болоно.

Эхэ байгаалияа хундэлхэ ба гамнаха гурим, епо, нютагай зэрлиг амитад, шубууд ба тэдэнэй ажаמידарал, буряад арадай епо заншалнууд сэсэн пургаал заабаринууд, арад зоной пайндэрнууд, Буддын шажанай туухэпээ, «арбан саган буян» ба «арбан хара нугэл» тухай статьянууд, расказууд, онтохонууд, шулэгууд, дуунууд оруулагдахаар хараалагдана.

Ухибуудтэ зорюулан бэшэдэг буряад болон бэшэшье арадуудай уран зохоолшодлой зохоолнуудтай танилсаха.

Тиихэдэ арадай аман зохоолпоо онтохонууд, улыгэрнууд, оньпон ба жороо угэнууд, таабаринууд, программада олоор оруулагдаха болоно.

Дурбэдэхи классай пурагшад ойлгон уншаха зуураа текстынгээ ябаса, тогтолго аянгыень зубоор хэрэглэхэ дадалтай болохо. пурагшад абяагуйгоор ба шангаар уншапан тухайгаа багшын табипан асуудалнуудта гуйсэд дуурэн харюу угэжэ шадаха.

Туд класста пурагшадай уншалгын эрилтэ улам дээшэ болохо епотой. Уншапан текстынгээ удхыень ойлгон , нэгэ жэгдээр, уран гоёор , угэнуудые бухэлеэрнь уншаха шадабаритай болопон байха (жэлэй пуулдэ 60-70 угэ минута соо).

Логическа сохилто ба мэдүүлэлнуудэй хоорондох зогсолто баримталан уншалга.уншапан текстынгээ удхые аянгатайгаар харуулжа шадаха.

Расказ сохи уйлын пубарил олжо шадаха. Уншапан текстые оорынгоо аргаар хубинуудта хубаажэ шадаха.

Уншапан текстынгээ удхые, илангаяа басниин удхые ойлгоод, тобшохоноор, хэлэжэ угэхэ. Уйлэдэгшэ нюурнуудые, байгаали, уйлэ харуулпан угэнуудые, мэдүүлэлнуудые текст соопоо оороо оложэ шадаха.

Уран зохоолой жанрнуудай зарим онсо илгаануудай практическа танилсалга: онтохон сохи жэгтэй, гайхамшагтай юумэнууд тухай, басни сохи нюурнууд ондоо удхатайгаар хэлэпэн басниин удха узуур тухай , шулэгуудэй онсо илгаа (ритм, аллитерации, рифмэ)тухай пурагшад уншапанаа хубинуудта хубаажэ, оопэдоо тусэб табяад, текстэеэ тобшоор туубэрилэн хоорэжэ шадаха дадалтай болохо.

Уншалгын хэшээлэй эхэнхи сагын текст уншалгада, тэрээн дээрэ худэлэлгэдэ зорюулагдаха. Уншалгын урда тээ хэгдэхэ хоорэлдоон хадаа хэшээл соо уншагдаха материалай удхатай нягта холбоотой байха епотой.

Уншалгын хэшээлдэ ухибуудэй харапан , мэдэхэ юумэнууд хэрэглэгдэжэ , тэрэниие ургэдхэхын тула багша хадаа байгаалиин узэгдэлнуудые , олониитын ажабайдалые , хун зоной ажал худэлмэриие саг ургэлжэ ажаглаха худэлмэри ябуулжа байха зэргэтэй.

Уншалга ба хэлэлгэ хугжоолго.

Буряад арадай аман зохёолхоо онтохонууд, улыгэрнууд, оньһон угэнууд, таабаринууд. Элдэб арадуудай онтохонууд.

Турэл хайхан тоонто нютаг, табан хушуу мал, тэдэнэй олзо хэшэг, турэл гарал, гал гуламта, арадай ёһо заншал, арал зоной хургаал ба хайндэрнууд, нааданууд. Ухибуудэй хайхан хэрэгүүд тухай расказууд, оньһон угэнууд, таабаринууд.

4-дэхи классай хурагшад текст дээрэ худэлхэдоо, хэлэлгэ хугжоолгоор иимэнууд шадабари ба дуршэлтэй болохо ёһотой болоһон байха:

1. Туруушын классуудта оложо абахан уншалгын дуршэлые улам хайжаруулха, ямаршые текстын аянга баримталан, зубоор, уран гоёор, тургоор, алдуугуйгоор уншадаг болохо;

2. Гэртээ бээе даагаад уран зохёолнуудые уншахад уршэлтэй боложо шадаха;

3. Уншаханз охёолойног охёолон, авторыень, гол геройнуудыень тусхай дэбтэр дээрэ бэшэжэ хураха.

4. Текстын хубинуудай удхын холбоо ба хойно хойнохоо болохон уйлые оороо оложо шадаха. Уншахан текстдээ тусэб табижа шадаха.

5. Уйлэдэгшэ нюурнууд тухай ханамжаяа текст соогоо оложо, тэдэнэй хэрэг ябадалые сэгнэжэ шадаха;

6. Уншахан юумэнэйнгээ гол удхые оорынгоо угоор хоорэхэ, текст сохи угэнуудэй онсо илгаае ойлгожо абаад, хэлэлгэ соогоо хэрэглэхэ шадабаритай болохо.

7. Уншахан материалайнгаа гол удхые оороо хэлэжэ, текст сохи угэнуудэй онсо удхыень ойлгожо шадаха;

8. Уйлэдбэрилэгшэ нюурнуудые, байгаалие тодорхойлон, зураглан харуулхан, угэнууд ба мэдүүлэлнуудые текст соогоо олохо дуршэлтэй болохон байха.

«Турэлхи хэлэн» номой тодо удхань.

Дурбэдэхи класста узэгдэхэ хуралсалай «Турэлхи хэлэн» номууд соо оруулагдахан уран зохёолнууд, аман зохёолнууд бага наханай хурагшадай хугжэлтын психологическа онсо оорэ зуйлнууд, тэдэнэй оршон байдалые эзэмдэн ойлгохо эрмэлзэл, ухаан бодолой, мэдэрэлэй хугжэлтэ хараада абтахан байха.

Уншаха номой гол дотоо удхань дээдэ хэмжээнэй элдэб жанрай уран зохёолнууд болоно. Тэдэнэй авторнууд гэбэл: буряад литературы классигууд Х.Намсараев, Б.Абидуев, Б.Базарон, Ж.Тумунов, Н.Дамдинов, Ж.Балданжабон, Ч.Цыдендамбаев, Ц.Номтоев, муноо усын буряад литературы уран зохиолшод М.Чойбонов, А. Доноев, Г.Дашабылов, Г.Чимитов, Г.Бадмаева, Ц.Дондогой, Э.Манзаров, Э.Дугаров, Ж.Юбухаев, г.м. болоно.

Хурагшадай жэнхэни буряад хэлээ узэхэ эрмэлзэл, хонирхол эдэбхижуулхэ, тэдэнэй ухаан бодол хугжоохэ зорилтойгоор дурбэдэхи классай «Турэлхи хэлэн» номууд соо буряад арадай аман зохёолой абдархаа онтохонууд, таабаринууд, оньһон угэнууд, урэлнууд оруулагдахан байна, гэхэтэй хамта хуралсалайнгаа методическэ хусэд суглуулбариин гол шэглэл баримталжа дурбэдэхи классай хурагшад Россиин болон гадаада зуун зүгэй арадуудай онтохонуудтай танилсана.

Хуралсалай методическа хусэд суглуулбариин дотоо удхань янза буриин зохёолнууд болоно. Турэлхи хайхан хэлэн, турэл Буряад орон, Эхэ байгаали, байгаалия гамнаха, энэрхы дулаанаар хандаха тухай шулэгууд, расказууд оруулагданхай.

Содержание учебного предмета «Түрэлхи хэлэн»

№ п/п	Урогой темэ	Угтэһэн саг	Унгэргэгдэхэ саг	
			план	факт
	Түрэлхи хэлэн, түрэхэн дайда			
1-2	Түрэлхи хэлэн ба Буряад хэлэн тухай шүлэгүүдэй баглаа	2		
3	Байгал далай- манай баялиг. Хобраков Д. «Байгалаа гамнаял»	1		
4	Калашников И. «Сэсэгэй үнэр»	1		
5	Дугаров Э. «Гүлзөөргэнэ»	1		
6	Жамбалон А. «Ой модоной аша туһа». Даабаринууд	1		
7	Жамбалон А. «Ерээдүйн наһад»	1		
8	Дашабылов Г. «Ойн барабанша»	1		
	Удха сэсэн аман зохёол Урда үеын нургаал захяал			
9	Таабаринууд	1		
10	Онъһон үгэ	1		
11	Үрээлнүүд	1		
12	Буряад арадай онтохонууд. «Үнэгэнэй хани нүхэсэл»	1		
13	«Гурбалдайн гурбан сэсэн»	1		
14	Шадамар Шалхагар хоер.	1		
15	«Ангуудай суглаан», «Алтан сэсэг»	1		
16	Россиин арадуудай онтохонууд. «Эгэшэ Аленушка ба дуу Иванушка»	1		
17	«Эрдэм номой аша туһа.»	1		
18	«Үнэгэн юундэ улаан бэ?»	1		
19	«Могой хүн хоер.»	1		
20	«Толготой һэн гү, али үгы һэн гү?»	1		
21	«Үер»	1		
22	«Хэзээдэш хэмээ бү алда»	1		
	Уран шүлэгэй долги́н дээрэ	1		
23	Намар тухай шүлэгүүд	2		
24	Нимбуев III. «Баян ургаса». Намсараев Х. «Шубуудай аян»	1		
25,26	Абидуев Б. «Эрэн гүрөөһэ эмээлэгшэ»	2		
27	Дашинимаев Д. «Туламтай шоно»	1		
28	Номтоев Ц. «Зоригтой хоер»	1		
	Уран шүлэгэй долги́н дээрэ	1		
29	Тумунов Ж. «Хүлэг минии морин»	1		
30	Үбэл тухай шүлэгүүд	1		

	Намжилов Ч-Р. «Үбэл» Пушкин А. «Үбэлэй харгы»			
31	Г Чимитов «Елко». Гармажапов Б. «Түрүүшын саһан» Чимитов Г. «Жабар үбгэн»	1		
	Арадай баатар гэсэр			
32	Тэнгэришүүлэй хоорондохи дайн. Баатарай газар дээрэ түрэлгэ	1		
33	Нюхата- Ньюргай гэжэ нэрэ хүбүүндэ үгтэбэ. Баатар бээз бээлжэ, Гэсэр боложо тодорбо	1		
34	Гэсэрэй гурбадахи һамган- Алма Мэргэн хатан	1		
35	Гэсэр Орголи эрээн гүрөөһые, Шэрэм- Минаата хааниие, Абарга – Сэсэн мангадхаей бута сохибо	1		
36	Гэсэр Шара голой хаашулые дараба.	1		
	Сагаалган			
37	Батожаров Ц. «Сагаан нарын амар мэндэ». Буряад Сагаалганай тобшохон түүхэ	1		
38	Ю Бухаев «Сагаалганай магтаал», Хүбүүхэйн С. «Сагаалган».	1		
39,40	Луу болон бусад амитадай арбан хоёр жэлдэ нэрээ угһэн тухай	2		
	Уран шүлэгэй долгин дээрэ			
41	Хабар. Д. Улзытуев, Хабар. Н.Дамдинов	1		
42	Эжы, эжы,эжыхэмни. Ц.Цыриторон, Эжы.Ц.Бабуева, Эржэн. Э. Дугаров	1		
43	Хабсагай.М. Лермонтов, Хуһан .Ц.Номтоев Хуһанай үгэ. Ж.Зимин	1		
44	Үншэдэй үхэл. Х.Насараев	1		
45	Хабарай үдэшэ Б.Абидуев	1		
46-47	Һэргэг нойр. Ч.Цыдендамбаев	2		
48	Ц. Номтоев Алтан гартан	1		
49	Ц.Номтоев Ашата үбгэн	1		
50	Ж.Тумунов Талын Бүргэд	1		
	Баснинууд			
51	Арсалдаан. Б.Базарон	1		
52	Г.Чимитов «Баабгайн хүбүүн», «Үнэгэн шоно хоёр»	1		
53	Э.Манзаров «Үнэгэнэй һургуули», «Барилдааша Баабгай»	1		
54	И.Крылов «Гэрэл ба һармагшан»	1		
	Уран зохёолшод үхибүүдтэ			
55	Ц-Д. Дамдинжапов Арюухан хүбүүн	1		
56	Н.Дамдинов Мартамхай хонишон	1		
57	Ц-Б. Бадмаев Задхуу Шагдар	1		
58,59	А. Жамбалон «Дурамбай – хёрхо нюдэн»	2		
60,61	Г.Бадмаева «Гэмтэй бэшэб...»	2		
62-64	Ц.Дондогой «Һаазгай»	3		
	Уран шүлэгэй долгин дээрэ			
65	Наранай туяа. Б.Абидуев, Наран ба хүүгэд. Ц. Цыремпилов	1		
66	Үглөөгүүр ойдо Б.Базарон, Үүлэн А.Пушкин	1		
67	Уһан тухай үгэ. Ч-Р. Намжилов,Улаалзай. Б.Базарон	1		
68	Шалгалтын хүдэлмэри	1		

Бухы дээрээ: 68 час.

Календарно-тематическое планирование

№	Урогой темэ	Угтгэн н саг	Литературоведческэ болон хэлэлгын мэдэсэнууд	Зохёолой анализ хэхэ арганууд. Хэлэлгэ хугжоолгын ажалай янзанууд.	Гэрэй даабари
1-2	Турэлхи хэлэн ба Буряад хэлэн тухай шулэгуудэй баглаа	2	Уран зохоолой уран арганууд тухай мэдэсэ.	Уран уншалга, Хоорэлдоон	Шулэг сээжэлдэхэ
3	Байгал далай - манай баялиг. Хобраков Д. «Байгалаа гамнаял»	1	Рассказ тухай ойлгосо, бурилдуулгэ. Уран шулэгтэй танилсалга.	Хоорэлдэн Уран уншалга	Н.7-8 Н.9
4	Калашников И. «Сэсэгэй унэр»	1	Угэнуудэй тайлбарилга	Уран уншалга	Н.11
5	Дугаров Э. «Гулзооргэнэ»	1	Угэнуудэй таалбарилга	Уран уншалга	Н14-17
6	Жамбалон А. «Ой модоной аша тупа». Даабаринууд	2	Познавательна зохоол тухай мэдээсэл дэбжуулгэ	Хоорэлдоон	Н18-19, Сочинени бэшэхэ
7	Жамбалон А. «Ерээдуйн напад»	1	Познавательна зохоол тухай мэдээсэл дэбжуулгэ	Уншалгын шанар нарижуулга	Н. 20-22
8	Дашабылов Г. «Ойн барабанша»	2	Рассказ тухай ойлгосо, буридуулгэ. Авторай позици		Н.23-25
9	Таабаринууд	1	Уран хэлэлгэ. Уран арганууд тухай эхин дэбжуулгэ	Таабари таалга, уншалга	Н 28-29
10	Оньпон угэ	1	Уран хэлэлгэ. Онъпон угэнуудэй далда удха	Гол панал бодол эрилуулгэ.	Н30-32
11	Урээлнууд	1	Уран хэлэлгэ	Гол панал бодол элируулгэ	сээжэлд
12	Буряад арадай онтохонууд. «Унэгэнэй хани нухэсэл»	2	Онтохон тухай ойлгосо ургэдхэхэ. Персонажуудые харуулпан арганууд	Онтохоной гол удха. Хани нухэсэл тухай хоорэлдоон	Н.49-51 хоорэхэ
13	«Гурбалдайн гурбан сэсэн»	1	Онтохон тухай ойлгосо ургэдхэхэ. Персонажуудые харуулпан арганууд	Онтохоной гол удха. «Сэсэн» гэпэн угэ ямар ондоо угоор элирхэйлжэ болохоб?	Н.52-57
14	Шадамар Шалхагар хоер.	1	Онтохон тухай ойлгосо ургэдхэхэ. Персонажуудые харуулпан арганууд	Ямар онъпон угэнуудтэй удхаараа таарахоб?	Н.58-62
15	«Ангуудай суглаан»	1	Персонажуудые харуулпан арганууд	Энэ онтохон ямар литературна онтохонтой удхаараа адлиб?	Н.62-64

16	Россин арадуудай онтохонууд. «Эгэшэ Аленушка ба дуу Иванушка»	2	«Эгэшэ Аленушка ба дуу Иванушка» гэпэн ород арадай онтохонтой танилсуулха, пурагшадай угын ноосэ элбэгжуулхэ, уран хэлэ хугжоохэ	Уран уншалга	Н.68-73
17	«Эрдэм номой аша тупа.»	1	Татар арадай онтохонтой танилсуулха, пурагшадай угын ноосэ элбэгжуулхэ		Н.74-75
18	«Унэгэн юундэ улаан бэ?»	1			Н.76-79
19	«Могой хун хоер.»	1			Н.79
20	«Толготой пэн гу, али угы пэн гу?»	1			Н.84
21	«Уер»	1	Шэнэ онтохонтой танилсуулха, зохеолой удха, нэрээрнь тухайлха шадабари буридуулхэ, уншалгада дура хуммужуулхэ	Хоорэлдоон. Зохеолой анализ. Уран уншалгага гуйсэдхэхэ зорилго табилга	Н.86
22	«Хэзээдэш хэмээ бу алда»	2	Шэнэ онтохонтой танилсуулха, зохеолой удха нэрээрнь тухайлха шадабари буридуулхэ, уншалгада дура хуммужуулхэ		Н.91-95
23	Намар тухай шулэгууд	1	Уншалгын шанар хугжоохэ. Аман хэлые баяжуулха болон хугжоохэ.		Н.101
24	Нимбуев Ш. «Баян ургаса». Намсараев Х. «Шубуудай аян»	1	Уншалгын шанар хугжоохэ. Аман хэлые баяжуулха болон хугжоохэ. Ухибуудэй уран пайханда нарин хандалга хугжоохэ, жэнхэни буряад хэлэлгэ шагнажа пургаха. Хунэй ажал худэлмэри хундэлхые хумуужуулхэ		Н.105
25,26	Абидуев Б. «Эрэн гуруопэ эмээлэгшэ»	2	Литературна онтохонуудай онсо илгае элируулхэ; хуугэдые Б.Д. Абидуевай зохоохы замтай танилсаха; пурагшадай аман хэлэлгэ хугжоохэ. Турэлхи хэлэндээ, номдоо дуратайе хумуужуулхэ; онтохон ямар пургаалтайб гэжэ ойлгуулха	Хоорэлдоон. Зохеолой анализ	Н.109-112 Н.114-124
27	Дашинимаев Д. «Туламтай шоно»	1		Хоорэлдоон. Зохеолой анализ	Н.125-136
28	Номтоев Ц. «Зоригтой хоер»	1		Хоорэлдоон. Зохеолой анализ	Н.138-143
29	Тумунов Ж. «Хулэг минии морин»	1		Уран уншалга	Н.146
30	Убэл тухай шулэгууд Намжилов Ч-Р. «Убэл» Пушкин А. «Убэлэй харгы»	1	Шэнэ шулэгуудэй удхыень тайлбарилха. Авторай сэдхэлэй байдалые хубилалта ажаглаха. Хуугэдэй уран зохеол ойлгон уншажа пургалгые ургэлжэлүүлхэ. Хуугэдэц поэтическэ дулаан шагналга, уран угын пайханда наринаар хандалгые ургэлжэлүүлхэ.	Уран уншалга	Н.148
31	Г Чимитов Елко». Гармажапов Б. «Туруушын сапан» Чимитов Г. «Жабар убгэн»	1			
32	Тэнгэришуулэй хоорондохидайн. Баатарай газар дээрэ турэлгэ	2	Шэнэ ульгэртэй танилсуулха. Эпос, ульгэр ульгэршэн г.м. ойлгосонууд дээрэ худэлмэри унгэргэхэ. Арадай Аман зохеолдо понирхол туруулхэ.	Булэг болон хубаалга.	Н.4-5
33	Нюпата- Ньюргай гэжэ нэрэ хубуундэ угтэбэ Баатар бээс бээлжэ, Гэсэр боложо тодорбо	1	Уран пайхан угын хусоор, ухибуудэй хугжэлтэдэ нулоолжэ, уран зохеолой пайхан орон руу ухибуудые шэглүүлхэ; ухибуудтэй хамта тусэб табин, асуудал табин аман хэлэлгэ хугжоохэ, ойлгогдоогуй угэнуудтэй танилсуулха; удха дээрэнь худэлхэ.	Булэг болон хубаалга.	Н.6-9
34	Гэсэрэй гурбадахи памган-Алма Мэргэн хатан	1		Булэг болон хубаалга.	Н.17-19

35	Гэсэр Орголи эрэн гуроопые. Шэрэм- Минаата хааниие. Абарга – Сэсэн мангадхаей бута сохибо	1	Уран пайхан, гуймгэ уншалга дээрэ худэлхэ. Хундэ мууе хэбэл, оортоо мууе хэхэ гэлэн ойлгосо хумуужуулхэ	Булэг болон хубаалга.	Н.20
36	Гэсэр Шара голой хаашулые дараба.	1		Булэг хубаалга.болон	Н.25
37	Батожапов Ц. «Сагаан нарын амар мэндэ».Буряад Сагаалганай тобшохон туухэ	1	Ухибуудэй Сагаалган тухай мэдэсые ургэдхэхэ ,буряад арадай уг гарбалтай, еһо заншалтай танилсуулха. Угаа сахижа ,хундэлжэ ябахыень зааха	Уран уншалга	Н.32 Н.33
38	Ю Бухаев «Сагаалганай магтаал» Хубуухэйн С. «Сагаалган ».	1		Уран уншалга	Н.36
39-40	Луу болон бусад амитадай арбан хоер жэлдэ нэрээ үгэһэн тухай	2	Арадай онтохонууд тухай хурагшадай мэдэсые ургэдхэхэ. Онтохо хоорулжэ хэлэлгэ хугжоохэ	Уран уншалга	Н.40-43
41	Хабар. Д. Улзытуев, Хабар. Н.Дамдинов	1	Шэнэ шулэгуудэй удхыень тайлбарилха. Авторай сэдхэлэй байдалые хубилалта ажаглаха. Хуугэдэй уран зохеол ойлгон уншажа пургалгые ургэлжэлүүлхэ. Хуугэдэц поэтическэ дулаан шагналга, уран угын пайханда наринаар хандалгые ургэлжэлүүлхэ.	Уран уншалга	Н.44
42	Эжы, эжы,эжыхэмни. Ц.Цыриторон, Эжы.Ц.Бабуева, Эржэн. Э. Дугаров	1		Уран уншалга	Н.51
43	Хабсагай.М. Лермонтов, Хуһан .Ц.Номтоев Хуһанай үгэ. Ж.Зимин	1		Уран уншалга. Сээжэлдэхэ	Н.53
44	Үншэдэй үхэл. Х.Намараев	1	Уран уншалгын. Гуймгэ уншалгын дадалнуудые нарижуулха. Булаг хооруулжэ, аман хэлэлгэ, анхарал, ухаан бодол хугжоохэ.	Уран уншалга.Удхыень хөөрэхэ	Н.56
45	Хабарай үдэшэ Б.Абидуев	1		Уран уншалга.Удхыень хөөрэхэ	Н.62
46-47	Һэргэг нойр. Ч.Цыдендамбаев	2		Уран уншалга.Удхыень хөөрэхэ	Н.65
48	Ц. Номтоев Алтан гартан	1		Уран уншалга.Удхыень хөөрэхэ	Н.75
49	Ц.Номтоев Ашата үбгэн	1		Уран уншалга.Удхыень хөөрэхэ Булэг болон хубаалга.	Н.82
50	Ж.Тумунов Талын Бүргэд	1		Уран уншалга.Удхыень хөөрэхэ Булэг болон хубаалга.	Н.94
51	Арсалдаан. Б.Базарон	1		Уран уншалга.Удхыень хөөрэхэ	Н.104
52	Г.Чимитов «Баабгайн хүбүүн», «Үнэгэн шоно хоёр»	1	Литературна онтохонуудай онсо илгаае элируулхэ; хуугэдые зохеохы замтай танилсаха; хурагшадай аман хэлэлгэ хугжоохэ.	Уран уншалга.Удхыень хөөрэхэ	Н.107
53	Э.Манзаров «Үнэгэнэй хургуули», «Барилдааша Баабгай»	1		Уран уншалга.Удхыень хөөрэхэ	Н.115

54	И.Крылов «Гэрэл ба рмагшан»	1		Уран уншалга	Н.118
55	Ц-Д. Дамдинжапов Арюухан хүбүүн	1		Уран уншалга	Н.122
56	Н.Дамдинов Мартамхай хонишон	1		Уран уншалга.Удхыень хөөрэхэ Булэг болон хубаалга.	Н.125
57	Ц-Б. Бадмаев Задхуу Шагдар	1		Уран уншалга.Удхыень хөөрэхэ	Н.130
58,59	А. Жамбалон «Дурамбай – хёрхо нюдэн»	2		Уран уншалга.Удхыень хөөрэхэ Булэг болон хубаалга.	Н.135
60,61	Г.Бадмаева «Гэмтэй бэшэб...»	2		Уран уншалга.Удхыень хөөрэхэ Булэг болон хубаалга.	Н.153
62-64	Ц.Дондогой «Һаазгай»	3	Шэнэ шулэгуудэй удхыень тайлбарилха. Авторай сэдхэлэй байдалые хубилалта ажаглаха. Хуугэдэй уран зохеол ойлгон уншажа пургалгыг ургэлжэлүүлхэ. Хуугэдэц поэтическэ дулаан шагналга, уран угын пайханда наринаар хандалгыг ургэлжэлүүлхэ.	Уран уншалга.Удхыень хөөрэхэ	Н.163
65	Наранай туяа. Б Абидуев, Наран ба хүүгэд. Ц. Цыремпилов	1		Уран уншалга.Удхыень хөөрэхэ	Н.182
66	Үглөөгүүр ойдо Б.Базарон, Үүлэн А.Пушкин	1		Уран уншалга.Удхыень хөөрэхэ	Н.184
67	Уһан тухай үгэ. Ч-Р. Намжилов,Улаалзай. Б.Базарон	1		Уран уншалга.	Н.187
68	Шалгалтын хүдэлмэри	1			

4-дэхи классай нурагшад иимэнууд шадабари ба дуршэлтэй болохо ёготой болоһон байха:

1. 4-дэхи классай нурагшад текст дээрэ худэлхэдоо, хэлэлгэ хугжоолгоор иимэнууд шадабари ба дуршэлтэй болохо ёготой болоһон байха:
2. Туруушын классуудта оложо абахан уншалгын дуршэлые улам хайжаруулха, ямаршые текстын аянга баримталан, зубоор, уран гоёор, тургоор, алдуугуйгоор уншадаг болохо;
3. Гэртээ бээе даагаад уран зохёолнуудые уншахад уршэлтэй боложо шадаха;
4. Уншаханз охёолойngo нэрыень, авторыень, гол геройнуудыень тусхай дэбтэр дээрэ бэшэжэ хураха.
5. Текстын хубинуудай удхын холбоо ба хойно хойнохоо болохон уйлые оороо оложо шадаха. Уншахан текстдээ тусэб табижа шадаха.
6. Уйлэдэгшэ нюурнууд тухай ханамжаяа текст соогоо оложо, тэдэнэй хэрэг ябадалые сэгнэжэ шадаха;
7. Уншахан юумэнэйнгээ гол удхые оорыngo угоор хоорэхэ, текст сохи угэнуудэй онсо илгаае ойлгожо абаад, хэлэлгэ соогоо хэрэглэхэ шадабаритай болохо.
8. Уншахан материалайнгаа гол удхые оороо хэлэжэ, текст сохи угэнуудэй онсо удхыень ойлгожо шадаха;
9. Уйлэдбэрилэгшэ нюурнуудые, байгаалие тодорхойлон, зураглан харуулхан, угэнууд ба мэдүүлэлнуудые текст соогоо олохо дуршэлтэй болохон байха.

Перечень учебно-методического обеспечения

1. С.Ц.Содномов, Д.Д.Шойнжонова, Д-Ц.Х. Бадмаева «Турэлхи хэлэн», 1-2 хубинууд, 2012
2. С.Ц.Содномов, Д.Д.Шойнжонова, Д-Ц.Х. Бадмаева Ажалай дэбтэр 1-2 хубинууд, 2012

Список литературы для учителя

1. С.Ц.Содномов, Д.Д.Шойнжонова, Д-Ц.Х. Бадмаева Ажалай дэбтэр 1-2 хубинууд., 2010
2. С.Ц.Содномов, Д.Д.Шойнжонова, Д-Ц.Х. Бадмаева «Турэлхи хэлэн», 1-2 хубинууд, 2010
3. С.Ц.Содномов методическа дурасхалнууд: Турэлхи хэлэн 4 класс, У-Удэ: «Бэлиг хэблэл», 2010
4. С. Ц. Содномов. Эхин классудта уншалгын зарим асуудалнууд У-Удэ: «Бэлиг хэблэл», 2010

Список литературы для учащихся

1. С.Ц.Содномов, Д.Д.Шойнжонова, Д-Ц.Х. Бадмаева Ажалай дэбтэр 1-2 хубинууд., 2010
2. С. Ц. Содномов. Эхин классудта уншалгын зарим асуудалнууд У-Удэ: «Бэлиг хэблэл», 2010
3. С.Ц.Содномов, Д.Д.Шойнжонова, Д-Ц.Х. Бадмаева «Турэлхи хэлэн», 1-2 хубинууд, 2010
4. С.Ц.Содномов методическа дурасхалнууд: Турэлхи хэлэн 4 класс, У-Удэ: «Бэлиг хэблэл», 2010